

Oponentský posudok k vymenovaciemu konaniu doc. Mgr. Art SYLVIE BIRKUŠOVEJ do pozície profesorky.

V mojom posudky si dovoľím byť viac osobná. Sylvia je už viac rokov mojou kolegyňou, ale poznám ju ešte ako študentku, viedla som aj jej maturitnú prácu na Strednej umeleckej škole Jozefa Vydru. Pozorne som sledovala jej štúdium na našej katedre textilnej tvorby na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave v Ateliéry Doc. Evy Minárikovej. Vynikala textilnými zručnosťami a hlavne sústredenou a pedantnou prácou. To sú práve tie vlastnosti, ktoré ju predurčili na dráhu reštaurátorky textilu. Zanietenie pre reštaurovanie získala počas dvojročného štúdia na Vyššej škole módy a odevných techník vo Viedni so špecializáciou reštaurovania textilu. Práve tu získala široké znalosti nielen z historických strihov a odevných postupov, ale hlavne sa oboznámila s technológiu a spôsobmi reštaurovania textilu.

Predložená Inauguračná práca Sylvií Birkušovej sčíta viac ako 60 položiek zreštaurovaných textilných predmetov a artefaktov od roku 1997 až do roku 2021. Kategória textil má bohatý diapazón od tapisérii, textilných tapiet, kobercov cez zástavy, odevy, čepce, pokrývky hlavy, vejáre, obradné rúcha, uniformy. Nebudem vymenúvať ani všetky konkrétne práce, ani inštitúcie ktoré sú ich majiteľmi. Všetko je k nahliadnutiu v spise, ktorý je uceleným portfóliom jej reštaurátorskej a pedagogickej práce. Práve na rôznorodosti prezentovaných predmetov poukazuje na svoje remeselné zručnosti a vedecko výskumné znalosti a orientáciu v historických súvislostiach a obdobiach.

V rámci Slovenska sa reštaurovanie textilu nikde nedalo študovať. Sylvia sa stala pionierkou a do určitej miery priekopníčkou, so snahou rozšíriť program reštaurovania na VŠVU o takúto špecializáciu. Jej pedagogické začiatky boli najprv na Katedre textilnej tvorby, kde 6 rokov ako odborná asistentka viedla prípravný kurz historických techník, základy konzervovania a kópiu historických textílii. Od roku 2009 sa na katedre reštaurovania otvoril Ateliér reštaurovania textilu pod jej vedením. Práve v tomto bode vidím Sylviu (samozrejme nielen jej) dôležitý významný. Reštaurovanie textilu celkovo v medzinárodnom kontexte patrí medzi pomerne mladé odborné a vedné disciplíny. A práve k jeho rozvoju na Slovensku prispieva bohatými skúsenosťami zo svojej aktívnej umelecko-reštaurátorskou práce, založenej na dlhoročných praktických a výskumných aktivitách. Vychovala už vyše 15 absolventiek, ktoré našli uplatnenie v inštitúciach, kde môžu využiť svoje odborné vedomosti a zručnosti. Od roku 2014 vedie doktorandky a vypisuje aktuálne témy v oblasti reštaurovania textilu.

Sylvia si je plne vedomá zodpovednosti a reštaurátorskej etiky. Podľa jej vlastných slov: „reštaurovanie by nemalo dominovať nad dielom. Musí ho v plnej miere akceptovať a so znalosťami výskumu v oblasti materiálnych, technologických a chemicko –fyzikálnych vlastností pristupovať k nemu, čo najmenej invazívne.“

Reštaurátorská práca si vyžaduje úzku spoluprácu s výskumníkmi iných vedných odborov a sledovaním najnovších technológií a inovatívnych prístupov. Účasť na medzinárodných konferenciách a sympóziách tieto nové a inovatívne informácie ponúkajú a umožňujú. Je to priestor na výmenu skúseností a nových poznatkov. Sylvia Birkušová sa pravidelne takýchto odbornovo-vedeckých podujatí aktívne zúčastňuje a prezentuje. V rámci pedagogickej činnosti organizuje sympózia a workshopy zamerané hlavne na historické textilné techniky a historické strihové riešenia sakrálnych a civilných odevov. Prizýva si lektorov a odborníkov z praxe s fokusovaním na tuto problematiku. Výskum sa snaží finančne podporovať z grantových programov. Počas vedenia ateliéru získala dva rozsiahle granty KEGA. Jeden úspešne ukončila, druhý je tesne pred ukončením.

Svoje bohaté profesionálne skúsenosti prezentovala na viacerých domácich a medzinárodných fórach, prednáškových pobytoch a seminároch. Tak isto má bohatú publikačnú činnosť v odborných zborníkoch venujúcim sa kultúrnemu dedičstvu a reštaurovaníu.

Inaugurantka je dlhoročnou členkou Komory reštaurátorov, už od roku 1998 . V jej predstavenstve pôsobila v rokoch 2016 až 2021.

V roku 2007 za svoju prácu na reštaurovaní textilii z Henkelovskej hrobky kaplnky sv. Michala na Oravskom hrade získala spolu so Soňou Pórovou významné národné ocenenie Cenu profesora Karla Veselého.

Tu mi nedá nespomenúť aj ďalšie ocenenia, ktoré získala za jej práce z oblasti voľného textilu. V roku 2015, hlavnú cenu Grand Prix , na medzinárodnom textilnom trienále Textile Art of Today, za prácu - "Point de Hongrie, spomienky na Cvernovku" a v 2017 získala cena poroty na medzinárodnej prezentácii Textilná miniatúra v Bratislave- " Tak blízko a tak ďaleko“

Pravidelne sa zúčastňuje všetkých aktivít v rámci textilného združenia a výstav, ako je Textilná miniatúra, Talenty, trienále Textile Art of Today alebo prestížnej prezentácie medzinárodného Trienále textilu v Lodzi v Polsku. V roku 2016 sa v Nórsku zúčastnila Slovakisk Kunst og Handver. V roku 2017 vystavovala v Paríži v rámci jej tvorivého pobytu v Cité internationale des arts.

Viem, že dnes sa hlavne sústredíme na reštaurátorskú prácu inaugurantky. Ale práve tieto ocenenia a aktivity poukazujú na ucelenosť jej umeleckej osobnosti.

Myslím si, že jej kreatívna práca s textilom, ako výtvarným médiom je hlavným východným bodom pri jej zanietení, očarení textilom a jeho reštaurovaním. Vie využiť všetky praktické skúsenosti v jej odbornej práci, či ako textilnej výtvarníčky, reštaurátorky textilu a zároveň odovzdať v práci pedagogičky.

Tieto informácie o textilnej tvorbe sa nikde nespomínajú v Inauguračnej spise. Chcela som ho doplniť aj o tieto informácie a predstaviť ucelený pohľad na pracovitú, kreatívnu a zodpovednú osobnosť Sylvie Birkušovej, ktorá svojou prácou prevyšuje kvantifikačné tabuľky a spĺňa všetky kritéria.

Navrhujem Doc. Mgr. Art Sylvii Birkušovej udeliť titul PROFESOR

V Bratislave 30. 4. 2023

Prof. Júlia Sabová akad. mal

